

Povestea unei vieți

De **Stefan Kecskemeti**

Capitolul XIX

Cu Skodița prin Maramu, Bucovina, Moldova și Ardeal

În Cehoslovacia și Ungaria

Spuneam că mașina ne-a schimbat viața și asta în mod radical. Foamea noastră de oraș până acum satisfăcută numai în concedii s-a alinat prin aceste drumuri. Ne-am putut permite să participăm la congrese, conferințe cu sau fără lucrări, de multe ori numai de dragul de a întâlni dascălii noștri și colegii la un pahar de băutură fină. Am ajuns să savurăm fie aperitive de tipul Campariului sau Fernetului care se puteau procura numai la baruri speciale, luxoase ori într-un magazin la colțul pieții centrale din Satu Mare, fie câte un Johnny Walker de primit numai în baruri.

Prin Maramu

Baia Mare. Turnul lui Ștefan

Primul drum mai lung a fost un circuit prin Maramu, continuat cu Bucovina și Moldova. Primul popas a fost la Valea Măriei, un fel de punct climatic la intrarea în Țara Oașului. După vizitarea Sătmăruului, am dormit într-un hotel acolo. Noaptea am auzit claxonând, dar încă nu am cunoscut sunetul claxonului meu, așa că abia la Huta Certeze am observat că am rămas fără el. Am oprit la Săpânța, unde Pătraș era încă în toiul forțelor sale creatoare. Am rămas impresionat nu numai de cimitirul de pomină ci și de multitudinea cergilor, colorate viu spre deosebire de culorile mate, naturale ale pricoițelor din Ardealul de sud. Am poposit la Sighetul Marmației unde în apropierea sinistrei pușcării s-a ridicat de către ministerul muncii o splendidă clădire cilindrică, după un model din Montpellier,

pentru un cămin spital de copii cronici. Am rămas perplecși la vederea modificărilor sui generis din interior. Accesul se făcea printr-un lift și scară spirală în centrul cilindrului, roată, separate între ele cu plase de sârmă erau saloanele murdare și distruse la numai 6 luni de la înființare. A fost o trăire șocantă și plină de învățăminte despre adevărul zicalei „omul sfințește locul”. Am coborât spre Baia Mare, am admirat diversitatea blocurilor noi, bogăția de flori și plante ornamentale în noile cartiere aflând că se putea și așa ceva în tristele cetăți de beton, am vizitat turnul lui Ștefan și piața sobră cu aer medieval al centrului vechi. Ne-a impresionat că primăria nou-nouță avea un turn. Lucru în alte părți ale țării parcă uitat de arhitecți. În fața primăriei statui frumoase și expresive, de Vida Geza care făcuse și un monument mai cazon la Carei Mari vizavi de castelul neoromantic al Karolyi-eștilor, acum palat al culturii. Mai târziu am dat de încă un monument sculptural al aceluiași geniu al sculpturii la Moisei într-un minunat periplu pe valea Vișeuului și Izei. Acolo printre falnicele biserici din lemn ne-am dat seama ce splendid trebuie să fie un Crăciun sau Paște pe acele meleaguri. Mult mai târziu, Vida Geza murise, am văzut pe lângă muzeul aurului și mineralelor, și colecția lui impresionantă de cactuși. După o noapte petrecută la Mogoșa am urcat din nou pe un drum infernal din macadam spre Târgul Lăpuș de unde ne-am dus pe drumuri neumblate până sub superbul Țibleș. Aci ne-a fost dat să regăsim după mulți ani cuptoare țărănești de mangal. Am coborât prin frumoasele chei de cretă la Gâlgău ajungând acasă, la mama Pușei, la Dej. Pe atunci era de 5 ani văduvă, socrul meu murind la o lună după sosirea noastră la Cadea. După un scurt popas am pornit spre frumoasa Bucovina ajungând la Câmpulung Moldovenesc, unde nu am găsit loc în hotel fiind obligați să ne cazăm într-o așa-zisă pensiune neputând închide ochii toată noaptea din cauza unui sforăitor din camera vecină. După vizitarea acestui oraș cochet am pornit spre Sucevița și Moldovița.

Pe drum, Pușa mă ceartă pentru ce nu opresc la crucea sfântului Andrei la o trecere de nivel. Mirat, îmi spun că am frânat, dar mașina nu s-a oprit. Figura s-a repetat încă de două ori în aceleași condiții. Novice cu portocala pe parbriz și lunetă am zărit un IMS pe marginea unui șanț și l-am rugat pe șofer să-mi explice misterul. Apăsând de două-trei ori pe frână, mi-a spus că nu mai am lichid și că ultimii stropi au fost scuipați dintr-o țevă la roata dreapta față. Am intrat în panică. M-a asigurat că până la primul atelier o să fie suficient, dacă îmi blochează țeava spartă și îmi umple sistemul de frâne cu apă în care a dizolvat un săpun cheie. Se înserase și am pornit înapoi spre Câmpulung, am rătăcit drumul, dar mergând tot înainte între două râpe, ba la marginea unor abisuri negre și amenințătoare, am zărit luminile orașului. Am fost fericit să găsesc o cameră la

hotel unde am și cinat, am și dormit. Dimineața de tot, încă ardeau luminile pe dealul de vizavi, am pornit să caut un service, nu exista așa ceva. Mi s-a spus că dacă sunt membru ACR, atelierul Stației de Mașini și Tractoare mă va ajuta. Zis și făcut. Ajungând pe rampă maistrul mă cheamă și mă întreabă ce vârstă poate să aibă sistemul meu de frâne. Am răspuns, vârsta mașinii. Deci 5-6 luni. Mi-a demonstrat că toată tubulatura era teșită, lovită, mâncată de vreme, așa că nu a fost de mirare că m-a lăsat fără lichid. Meșterul mi-a schimbat întregul sistem cu tuburi noi de cupru de tipul celor folosite la camioane, a trebuit să modifice doar distribuitorul central și cu acest sistem am circulat cele 120.000 km. până ce l-am vândut, îndurerat de despărțire. Cred că nu numai noi, ci și alții ajung să-și considere mașina un fel de membru de familie de care te despați cu greu. Tot gândindu-mă la ce s-a putut întâmpla cu frânele mele, mi-am adus aminte că reparația după incidentul cu trecerea intempestivă a șanțului a durat câteva zile, suficiente să mi se fure și să se înlocuiască la service întregul sistem. Mi-am adus aminte că mi s-a furat tot atunci acumulatorul nou-nouț fiind înlocuit cu a vechitură. Ajunși acasă am studiat tabachera bunicului meu pe care era reprezentat locul unde primise cea mai mare decorație militară a monarhiei, și mi-am dat seama că întoarcerea mea la Câmpulung s-a făcut pe drumul strategic din primul război mondial. Am reluat după reparație călătoria și am vizitat toate mănăstirile Bucovinei în afara de Arbore pe care l-am rătăcit pe undeva pe drum. Dintre toate numai cea mai vestită, Putna, nu mi-a plăcut, fiind recent renovată cu beton și unde un călugăr dintre cei care sigur au fost agenții securității ne-a ținut un înflăcărat discurs protocronist.

În acei ani începuse transformarea socialismului nostru în național (din nou „tezism”, amice!).

Prin Bucovina și Moldova

După o plimbare prin Rădăuți, trecând prin sate cu mii de flori de primăvară, un specific al superbe Bucovine acoperite de brazi sublimi, am ajuns la Siret, unde deja amintitul Cămin Spital condus de inimosul dr. Popescu s-a întins în tot orașul. De aici fiind agățat de un vameș la autostop am ajuns la punctul de frontiera cu URSS putând arunca o privire spre acel "tărâm al făgăduinței" al popoarelor asuprite de capitalism. Plimbându-ne printre frumoasele clădiri cu etaj și balcoane cu fier forjat acum secții ale căminului, ne-am putut imagina trecutul frumos, bogat al urbei în care cel mai impresionant monument mi s-a părut biserica ortodoxă de o formă și proporționalitate armonică care evoca renașterea italiană.

Următorul popas a fost Suceava respirând istorie, dar și atmosfera secesiunii austriece. Aci colegul și amicul nostru Traian Pop ne-a îndrumat cu o scrisoare de recomandare la starea mănăstirii Dragomirna, unde am petrecut o întreagă zi, ca să ajungem către seară prin Fălticeni, unde aspectul grădinilor din jurul casei se schimbaseră. Trecusem în Moldova. Cu o scurtă oprire la Pașcani unde de pe acum directorul spitalului a fost prietenul nostru fost șef de raion la Hațeg, am aterizat în *dulșele* târg al Ieșilor, găsim cazare în buricul târgului la hotelul Unirea. A doua zi de dimineață, am luat o gustărică din mentalitatea moldovenilor. În fața hotelului, acolo unde se termina zona pietonală, trecea linia de tramvai. La un moment dat trece un tramvai părăsind stația, după nici 100 de metri se oprește pe linie, vatmanul coboară, îmbrățișează o cunoștință, stă la povești, apoi își ia bun rămas, se urcă și pleacă mai departe. Nimeni nu a vociferat dintre pasagerii care probabil se grăbeau încet.

L-am sunat la telefon cu scuzele de rigoare pentru deranj pe zveltul, impunătorul voivod al Spitalului Socola, eram deja în Consiliul de psihiatrie a ministerului Sănătății deci ne

întâlniserăm de nenumărate ori și am fost invitați imediat pentru ora 9 la sediul D-sale.

Am căutat cabinetul profesorului, degeaba, la un moment zărim pe o ușă o tăbliță, Dr. Petre Brânzei, medic primar șef de secție. Am bătut la ușă și am intrat. Spre fundul unei săli impunătoare trona domnul profesor, care a sunat după secretară și după prezentări i-a zis, te rog să aduci pentru oaspeții mei din dulșețica de cireșe amare

pe care le-am pus personal vara trecută. Sanchi, doar nu mi-am închipuit pe Domn Profesor cu șort în față preparând dulceață de cireșe amare. Dar gestul de ospitalitate ni s-a părut impozant. Motiv pentru care, într-o scrisoare de mulțumire, după ce am ajuns acasă, l-am și întitulat marele manipulator. L-a chemat pe postelnicul său Cicerone, și ne-a încredințat în calitatea acestuia de ghid (în Roma antică și Italia modernă cicerone era ghidul, postelnicul la noi, un fel de ministru de externe) după ce am vizitat spitalul, organizat splendid și până la cel mai mic amănunt de modestul medic șef de secție, profesor și director totodată, nefiind omisă clădirea centrală pe care am asimilat-o spre marea distracție a celor de față cu un cămin cultural. Am petrecut trei sau patru zile excepționale făcând cunoștință cu acest oraș plin de cultură și istorie. Am vizitat tot, începând cu casa Doroftei, până la mănăstirea Galata, Golia, biserica Armenească, biserica ortodoxă în stil baroc, unde părintele vorbăreț și reumatic a primit de la noi un unguent cu venin

de viperă, în schimbul unui teanc de lucrări de istoria bisericilor din Iași și o lumânare pe care o păstrez și acum.

Prin Ardeal

A fost o călătorie plăcută, plină de învățăminte, continuată prin Roman cu catedrala lui Petru Rareș, prin pasul Ghimeș Palancă, unde am asistat la sfințirea unei biserici romano-catolice de către legendarul arhiepiscop al Ardealului Márton Áron, ajungând la părinții cumnatei mele de la Dej, la Tîrgu Ocna. Părintele Leonte, acum trecut în veșnicie, și soția sa Letiția, încă în viață și azi, au fost capabili să-și educe cele patru fete, crescute la Ghimeș într-o zonă multinațională în cel mai pur spirit creștin, fără un strop de naționalism, rasism sau alte *isme* în afară de un creștinism pragmatic, fideist, dar lipsit de bigoterie. Un dar rar în lumea noastră infectată de cele mai variate subiectivisme. Întotdeauna am fost impresionat de felul lui de a fi, de un mod de viață care îmbina credința cu autenticul umanism clasic. Doamna care a fost printre primele absolvente de teologie femei din țară, organizează și azi la o vârstă matusalemică întâlniri aniversare, scrie memorii, biografii ale personalităților timpurilor ei. Am reîntâlnit-o recent la botezul unei nepoate a cumnaților mei la Dej. Când am sărutat-o cu respect, mi-a șoptit în ureche: știi cât a ținut soțul meu la tine. Știam, și reciprocăm acest sentiment, plin de respect. Doamna are ceva din felul de a fi inconfundabil al dobrogeanului lipit de glie, dar respirând aerul ce trece aducând aroma libertății prin aceea poartă deschisă către lumea largă care este marea.

Am ajuns acasă prin Sighișoara, orașul cu parfumul evului mediu, unicat în Transilvania, trecând prin deziluzia provocată de reclamele turistice. Pentru a vizita vulcanii noroioși lăudați de un prospect al județului Mureș, am făcut un ocol de cca. 40 kilometri, ca să ajungem la o băltoacă de circa 3 metri pătrați, din care bolborosea ceva astenic și plictisit. Barza care ne-a observat cu curiozitate de la distanța de cca. 15 metri, și azi sunt convins că râdea copios de noi, fraierii, care făcusem ocolul pământului pentru a vedea o minune a naturii. Am trecut prin Corund, un focar de arta olarilor lăsat bieților săcui săraci, pe pământurile neroditoare din jurul Harghitei cele furioase, de către anabapțiștii goniți din Elveția, prin Germania, actuala Slovacie la Holici, până în împrejurimile Sibiului, pentru a se îmbarca pe undeva spre țara visurilor Statele Unite ale Americii. Au zăbovit pe meleagurile ardelene, unde de la începutul secolului al XVII-lea s-au decretat pentru prima dată în istoria lumii, la Turda, tezele toleranței religioase. Lăsând moștenire pe terenul fertil al artiștilor populari modelele lor decorative, decretate de protocroniștii de

diferite culori, modele geto-dacice, sau sarmatice din ural-altai aduse de ungurii în migrația popoarelor. Cui îi place adevărata arta populară va descoperi în asemenea tipare din extremul nord al eschimoșilor, până în coclaurile tribale ale Africii negre, de la produsele celților ajunși în extremitatea vestică a continentului până la insulele Kurile, reprezentarea plastică a arhetipurilor omenirii. Țesăturile populare din Peru pot fi la fel de bine numite Roza ca cele din Daia Română de lângă Sebeș, exact ca țesăturile dintre fiordurile Norvegiei sau tărâmul înghețat al Groenlandei.

Peste tot în lume strălucește același soare, noaptea plutește printre stele aceeași lună, amenință aceleași uragane sau cutremure, oriunde în lume există mame, tați, oameni buni și răi, ucigași și tămăduitori, demiurgi și îngeri căzuți născători de suferință. Balaurii copilăriei noastre uitate rag în adâncurile noastre abisale și vai de cel pe care îl pot ajunge din urmă. Ele sunt și nu altceva și ipoteticele produse ale nebuniei.

Prin Cehoslovacia și Ungaria

În anul următor am putut călători pentru prima oară în străinătate. Am ales Cehoslovacia, fiindcă prin ACR puteam obține vaucere în valoarea în care am dorit. Era singura țară socialistă în care odată intrat prin vamă, în prima localitate la CEDOC, un fel de ONT al lor, puteai primi coroanele și erai liber să te duci unde vrei. Pentru Ungaria trebuia, mult mai complicat, să schimbi o sumă fixă. La primul drum după ce am scăpat de „portocală”, începătorii neavând dreptul de a părăsi țara conducând autoturisme, am fost instruit să trecem podul Elisabeta la Budapesta pe banda de mijloc, fiindcă dacă te înscrii pe dreapta, sensul unic te duce înapoi prin podul Margareta la Pesta. Am reușit. Odată trecut locul cu pricina am văzut o tablă pe care scria Balaton. Am întrebat-o pe Pușa dacă e de acord să continuăm drumul, a aprobat, nici nu am oprit decât la lac. Ne-am cazat într-un mic hotel și am pornit în stațiune. Era 17 septembrie, o zi splendidă și caldă de toamnă, apa era călduță, așa că am făcut o baie pe plaja părăsită la sfârșit de sezon de miile de vilegiaturiști. A doua zi – ce senzație - am trecut cu bacul lacul și am vizitat străvechea abație cocoțată pe vârful unui deal, Tihany, locul unde știam din povestirile auzite în mica copilărie că există un ecou reverberant și prelung; nu mai era.

De aici drumul ne-a dus la fabrica de porțelanuri din Herend, concurenta principală a fabricii Zsolnay din orașul Pécs și al mai noii fabrici din Holloháza unde modelele și designul erau dictate de artistul modern

emigrat în America Amerigo Toth. Am găsit acolo un muzeu superb, cu colecțiile istorice, printre altele copia serviciului de masă al împărătesei Elisabeta cunoscută generațiilor tinere ca Sissy, soția romanțioasă a lui Franz-Josef.

Apăruse în acei ani cartea unuia dintre ultimii polihistori din Ungaria, Ștefan Benedek nepotul marelui povestitor al legendelor Ardealului, fiul unui cunoscut istoric al literaturii, fost profesor de sociologie la Cluj, medic psihiatru mazilit într-o unitate provincială. Cartea purta titlul „Cușca de aur” și descria lupta scriitorului psihiatru pentru o unitate de psihiatrie cu față umană. Odată trecută Dunărea parcă și peisajul uman și social se schimbaseră, simțeam parcă o revenire la stilul și formele de viață din copilăria mea, universul burghezo-moșieresc atât de blamat de generația la putere de după război. Localitățile erau curate, grădinile din fața caselor îngrijite, străzile liniștite, se vedea, deși era aceeași lume socialistă ca dincoace de Dunăre, un alt suflu al vremurilor. Ajuns la poarta spitalului respectiv, ne prezentăm portarului, spunem ce dorim. Acesta cheamă la telefon directorul și ne poartă în incintă. Vrem să mergem pe jos, ne spune să ne folosim de mașină, fiindcă avem de mers o bucată de vreme prin parcul bine întreținut. Am rămas uimit, cum e posibil ca aici veneticul dintr-o țară străină să poată circula liber într-o unitate de stat. La noi așa ceva era pe atunci de neînchipuit. Am fost primiți cu simpatie, plimbați prin tot spitalul în care erau internați pacienți din protipendada intelectuală a țării, poeți, scriitori și mai ales pictori într-un pestrîț amestec cu oameni simpli din împrejurimi. Aici am văzut pentru prima oară în viață, o colecție superbă de pictură din creația unor artiști autentici, bolnavi de psihoze. Această colecție este egalată numai de cea a lui Prinzhorn din Heidelberg. Avusesem pe atunci cărțile despre arta psihopatologică ale acestuia și ale lui Jakab Irén, emigrată înainte cu câțiva ani în America, așa că am savurat expoziția cu interes profesional. Aci am văzut un atelier de confecționat, sub licență, a unor teste de personalitate și inteligență. Cu resursele noastre financiare destul de limitate am cumpărat testul Rosenzweig, adulți și copii, precum și un breviar util pentru Rorschach folosit de multă vreme de mine împreună cu proba Szondi. Am plecat destul de târziu cu intenția de a ajunge la Brno.

Am trecut granița, impresionantul pod din Bratislava peste Dunăre și ne-am înscris pe prima autostradă întâlnită în cariera mea de șofer. A fost, ceea ce cu ani mai târziu nu am mai reîntâlnit, iluminată feeric cu tuburi de mercur, pe toată lungimea traseului. Ajunși la Brno, capitala Moraviei, nu a fost posibil să găsim cazare având loc târgul internațional anual de mașini unelte.

Cu regret, în toiul nopții am plecat mai departe. Pot să spun că atunci m-am îndrăgostit de condus noaptea, șosele curate, marcate cu benzi luminoase fluorescente pe margini, stâlpi care indicau limitele șoselei, semnalizare rutieră perfectă. Am ajuns la Trebici, peste un podeț flancat de

statui superbe, dar orașul a fost prea aproape de Brno, așa că și aici totul a fost ocupat. După miezul nopții am rugat-o pe recepționeră să sune în următoarea localitate, Telci, la un hotel să afle dacă au locuri. Răspunsul a fost afirmativ. Am poposit la Hotelul Cerny Orel, Vulturul Negru ca la Oradea, și dimineața ne-am trezit în centrul poate celui mai frumos oraș din Moravii. Am fost pur și simplu beți de fericire, am simțit pentru prima dată în viața suflul zăpăcitor al libertății. Am vizitat castelul care aparținuse familiei Princiare Luxemburg, am admirat pentru prima dată arta sgrafittilor renaștiste, și ne-am plimbat ore în șir sub nesfârșitele arcade în spatele cărora se ascundeau mici magazine cu aer medieval. Am cumpărat printre altele cu avizul înțelegător al Pușei care niciodată nu a înfrânat copilul din mine, un pistol cu aer comprimat și muniția diablo a aferentă, ea și-a cumpărat câteva lucrușoare care urmau să rămână amintiri și am plecat mai departe.

În orașelul următor Jindruhov Hradec, am vizitat vechiul castel, unde după legendă bântuie doamna albă a castelanului, cunoscută sub numele de Perhta. Aci ne-am dat seama de faptul că această țară, spre deosebire de a noastră și de Ungaria, a avut grijă să-și păstreze vestigiile istorice, să le conserve și să le folosească în scopuri turistice. De altfel era o ordine, curățenie peste tot, care ne sugera că suntem în Occident. Ne-am familiarizat cu stilurile care reprezintă de la romanic, prin gotic, manierist, baroc, rococo, clasicist toată gama arhitecturală a continentului. Aci a fost și un pavilion al desfătărilor cu o sală de petrecere, unde muzica urca prin niște orificii de la un podium ascuns ca muzicienii să nu deranjeze cu privirile lor indiscrete petrecerea galantă în stilul picturilor lui Fragonard. După o noapte liniștită și odihnitoare ne-am continuat drumul spre Ceske Budeiovice, orașul vestitului soldat Sveik, dar și cel al în toată lumea cunoscutei beri Budweisser - Budvar și al produselor de papetărie ale contelui emigrat Faber Castel. Nefiind chip

să ne cazăm, am continuat drumul spre alt oraș minune, poate cel mai frumos din Boemia - Krumlov. O cetate, nu simplu castel al familiei Schwarzenberg, nume nefast pentru istoria Ungariei, o splendoare cu un parc în stilul celui de la Versailles ne-a așteptat. În cetate vestigii ale manierismului, o sală festivă în care pereții erau plini cu niște figuri de carnaval, viu colorate și parcă trăind păreau să urce, sau coboare din lojile pictate cu iluzia perfectă a realității. Arta manieristă, complicată, rafinată și uneori bizară a reușit mai mult ca alte creații să creeze iluzii neobișnuite, apropiindu-se de dimensiunea fantastică a imaginarului. Tot aci ne-a impresionat o expoziție a primului teatru de curte din Europa centrală. Am petrecut doua zile în acest orașel feeric cercetând și împrejurimile, cu imensa bibliotecă rococo a mănăstirii Visňi Brod, unde era să ajungem la 10 metri de granița austriacă, și unde între clădirile gospodărești în evidentă stare de ruină ne-au întâmpinat mitralierele și tunurile tancurilor rusești camuflate de verdeață. Am mai vizitat aci castelul Rozumberok-Rosenberg bine conservat, cocoțat tot pe o stâncă deasupra unui râșor care s-a dovedit a fi Vltava. Aici, ca și în celelalte castele-muzeu, ne-am cumpărat câte o insignă cu stema fostei familii proprietare, așa am reușit să ne facem rost de amintiri foarte ieftine despre locurile prin care am trecut. Sunt locuri unde trebuie să revii, îți rămân în inimă și chiar dacă îți cer un ocol de mulți kilometri, nu rezști și te întorci, parcă inima îți impune acest sacrificiu. Așa am pățit ulterior cu orașul Salzburg, de care inima Pușei s-a legat în așa măsură încât l-am revăzut făcând mari abateri din drum încă de două ori, cu mulți ani mai târziu. În Krumlov la hotel, recepționera, o bătrânică grasă, vorbind cu accentul tipic de Boemia obișnuit și la noi în Banat de Pemii din satele Caraș-Severinului de altădată, mai să-mi cadă în brațe spre mirarea Pușei, spunându-mi că de la război încoace nu a mai auzit o germană de aer austriac ca la mine. A rămas perplexă când i-am predat pașapoartele. Observați de la distanță de o tânără pereche, uscățivă, cu mutre seci, am fost pe urmă agățat și întrebat în dialectul dur al graiului prusac, stil RDG, ce caut în lagărul socialist, eu, un austriac. Le-am răspuns pe măsură acestor probabil ștabi sau copii de ștabi din Germania de răsărit.

De aici drumul ne-a dus la altă posesie fostă a Schwarzenbergilor, castelul Hluboca unde am reîntâlnit cei doi căluți negri pe soclu de marmoră ce îi am de la bunicul meu Carl Scheff, dovadă că și acești latifundiarilor au câștigat cândva Stappel-Cheesul de la Pardubice, din apropierea Pserov-Preraului, unde s-a născut mama. Am trecut prin castelul de vânătoare Kozel de lângă Plzen, unde am dormit în hotelul uzinelor Skoda, am trecut prin Tabor direct la Praga. Am parcurs de la prânz până

târziu seara tot orașul în lung și lat cu mașina căutând o cameră în mai mult de 20 de hoteluri, absolut degeaba. Am ieșit din oraș și ne-am cazat într-un han simpatic la câțiva kilometri de capitală. A doua zi ne-am întors în oraș, am reușit să găsim o cameră la un hotel, am lăsat mașina pe o străduță convinși fiind că o Skodiță albă va fi ușor de regăsit. Am cumpărat două bilete pentru turul orașului și am vizitat spre informare întreaga Praga. Întorși în centru am pornit în căutarea mașinii noastre, din 50 în 50 de metri ne-a tresăltat inima descoperind Skodița noastră, la fața locului ne-am convins că are număr de Praga. După 3-4 ore și o spaimă zdravănă, norocul ne-a surâs și între alte două mașini de aceeași culoare, triumfând, am descoperit numărul cu TM. Deși bihoreni de 4 ani, cu încăpățănare mi-am menținut buletinul de Timișoara nu știu pentru ce. Doară cu buletin de Săcueni am fi obținut pașaport de mic trafic pentru infinite călătorii până la Debrețin.

Praga este într-adevăr orașul de aur. Pornind de pe Na Porjici, pe Na Prikope, ajungi fie pe malul Vltavei printre clădiri secesiune superbe, trecând pe lângă operă, fie spre piața Vaclavske terminat cu muzeul național din spatele impozantei statuii a regelui, piață în care pe undeva numeroase buchete de flori depuse pe asfalt marcau locul unde și-a dat foc Jan Palach ca protest

împotriva ocupației din august 1968, fie la impozantul palat al culturii cehe, cu cafenea, săli de concert în stil secesion vienez. Trecând sub turnul negru puteai ajunge în piața orașului vechi, cu statuia lui Jan Hus, clădirea primăriei cu ceasul vestit în fața căruia din oră în oră se adună sute de turiști, palatul Kinsky a rudelor mele prin alianță transformat în muzeul stampelor, și biserica Tyn în care este îngropat unul dintre astronomii împăratului Rudolf al II-lea, Ticho Brache, pe celălalt astronom Johannes Kepler despre al cărui legi învață orice licean îl reîntâlnești sus, când cobori din cetate în „lumea pierdută”. Trecând pe lângă casa Umgelt, unul dintre patricienii praghei medievale cu sgrafitti splendide te îndrepti spre podul Carol, capodoperă flancată de statui între doua turnuri pe ambele maluri ale Vltavei.

Trecând podul te găsești în Mala Strana cu o falnică catedrală, unde toată ziua cântă o orgă muzică preclasică, treci printre falnice palate între care cel al ordinului de Malta, grădinile Lichtenstein, Lobkowitz unde Mozart compusese vestita sa operă Flautul fermecat, dacă nu mă înșel și Don Juan. Urci în pantă destul de abrupta pe strada Nerudova, unde fiecare casă poartă numele stemei colorate de pe frontispiciu, și sub arcadele căruia se ascund zeci de berării, vinarne, mici restaurante, stradă în spatele porții imense flancată de doi Negri uriași se afla și ambasada noastră. Ajuns sus pe deal dai de palatul imperial Hradcany, trecând pe lângă palatul din nou a lui Schwarzenberg – muzeul forțelor armate, Palatul baroc militar, urât al fostului ministru austriac de externe Czernin, biserica Loretana, cu un splendid joc de clopote și un muzeu cu o colecție enormă de obiecte bisericesti. Însetați, ne-am așezat pe o terasă comandând câte un coca cola. Mare ne-a fost mirarea, când la plată ni s-a cerut o sumă impresionantă în coroane. Deh, dai un ban, dar stai în față. Trecând pe lângă pinacoteca națională, nevizitabilă, colecțiile fiind trimise în străinătate ca un muzeu itinerant în lume, de teamă că ocupanții ruși să nu le dijmuiască, urmează palatul episcopal catolic unde întâmplător am beneficiat de binecuvântarea arhiepiscopului cardinal- erou al Cehoslovaciei. Acum urmează intrarea în cetatea imperială cu sălile splendide, locul unde s-a produs vestita defenestrare, o colecție de Rubens-uri și alte producții artistice majore capturi ai habsburgilor din în țările de jos. Președintele de atunci, Svoboda, fiind acasă era arborat drapelul național. Ieșind din palat am intrat în superba catedrală Sf.Vit unde te copleșește măreția goticului înfloritor, extraordinara acustică și bogăția impunătoare a interiorului. Ieșind dai de statuia Sf.George al meșterilor Martin și George din Cluj, o altă capodoperă a cărei copie se află în orașul lor natal în fața bisericii reformate, fosta mănăstire a franciscanilor. De aci la biserica în stil romanic, Sf.Jirzi (Gheorghe) nu mai este decât

un pas. Urmează turnul romantic Daliborka și o plimbare pe strada aurarilor. În parcul regal se mai vizita pavilionul renescentist având în față vestita „fântâna cântătoare”. Am mai făcut un periplu în orașul nou (sic. cca. 100 de ani mai tânăr ca orașul vechi) ne-am întors în centru și am vizitat cea mai veche sinagogă din Europa centrală, cu vestitul cimitir în care din lipsa de loc morții au fost îngropați în picioare, locurile în care s-a născut legenda tragismului evreiesc, a Golemului romanțat de Meyrinck.

Am plecat dimineața devreme oprindu-ne la Sedlec, un orașel mic dominat de o catedrală gotică imensă, am căutat o ciudățenie barocă bizară, biserica osuar. O biserică numai din oase omenești rămășițe ale decedaților din marea epidemie de ciumă care străbătuse continentul dela un capăt la altul provocând hecatombe de morți. Către seara am ajuns la Kutna Hora-Kuttenberg, unde am rămas fascinați de o catedrală în stilul celui cunoscut din călătoriile pe covor cu mama, catedrala din Milano. Această minune din arcade, contraforturi și sticla vitraliilor uriașe era străpunsă parcă de razele obosite ale apusului de soare, în timp ce orga uriașă dinăuntru făcea să vibreze aerul din jur. Farmecul s-a spart numai după ce în apropierea noastră s-a oprit o Dacie din care a coborât un grup dominat de o țăță care reproșa presupun soțului ei că se opresc și aci doară văzuseră domul din „chioln” ceea ce este suficient și nu vor mai prinde deschis magazinul Prior din Brno.

Ajunși și noi la Brno am tras de data asta la hotelul Slovan, unul dintre exemplarele unei rețele naționale de hoteluri, în apropiere de un complex de cazărmi stil baroc Maria Terezia asemănătoare cu fostul castel Transilvania din Timișoara și am petrecut o noapte de groază fiind preveniți de recepționeră că ultima cameră liberă dispune de un geizir. Așa a și fost, din chiuvetă, toată noaptea se ridica câțiva centimetri un jet de apă probabil din chiuvetele dela etaje superioare.

În Brno, Bruennul de altădată, am vizitat muzeul mobilelor, vechea primărie în care sub portalul de la intrare era atârnat un balaur adus de cruciați pe vremuri, un crocodil de Nil, uriaș, împăiat sau mumificat. Am pornit apoi spre sud, am dormit în Bratislava, fosta capitală a Ungariei Habsburgice în vremea ocupației turce ale restului teritoriilor maghiare. Oraș cu o cetate cu patru turnuri mari, deasupra Dunării cu un centru vechi frumos și o catedrală impunătoare, oraș în care străbunica mea, fugită cu iubitul ei neagreat de familia ei, s-a măritat sub o poartă, în mare secret cu ajutorul unui popă ortodox adus cu ei, o figură exotică din Banatul îndepărtat. De la Bratislava am ajuns la Budapesta unde am petrecut trei zile pline cu noutăți. Trebuie să recunosc însă că

spre deosebire de Praga, în acest oraș splendid care flanchează Dunărea între munți și dealuri în vest și larga câmpie panonică în est, nu am îndrăznit să circul cu mașina, așa că am cheltuit destul de mulți forinți pe mijloacele de transport în comun. Dintre acestea ne-a impresionat metroul cu stațiile sale somptuoase. Ceea ce ne-a frapat aici a fost diferența enormă de temperament dintre locuitorii simpatici, dar sobri ai Cehiei și Moraviei care munceau pe rupe de dimineață până la orele 17 după-amiază, venind acasă din zonele industriale din afara orașelor în puhoiul de Skodițe, numai șefii folosind sobrele Tatra negre, savurând câte o bere între orele 18-19 la mesele de stejar nejluit în spațiul dela intrarea fiecărui restaurant, dispărând la 19 fix acasă, oboseți de muncă, și acești budapeșteni zgomotoși, petrecăreți, care circulau în Wartburgurile și Trabantii lor până la miezul nopții. Budapesta pulsa de viață, am avut ocazia să admirăm de pe muntele Gellért panorama orașului iluminat a giorno, cu parlamentul, bastionul pescarilor, podurile superbe oglindite în valurile fluviului. Ajunși odată acasă am avut ce prelucra în memorie pentru un an întreg.

Povestea unei vieți, de Stefan Kecskemeti

Capitol I

Pe urmele copilăriei și strămoșilor în Timișoara de altădată

http://www.bjt2006.org/SK_Pe_urmele_copilariei_0316.pdf

Capitol II

Educație la mijloc de veac

Cămăși verzi – cămăși maro

http://www.bjt2006.org/SK_Educatie_la_mijloc_de_veac_0816.pdf

Capitol III

Conacul bunicii – raiul pe pământ

Messerschmidt, Titobus și pom de Crăciun în văzduhul timișorean

http://www.bjt2006.org/SK_Conacul_bunicii_1016.pdf

Capitol IV

23 August 1944 – Speranțe de pace și dicționare ruso-române

Între soldați și refugiați, între bombe, cămile și un pui de leu

http://www.bjt2006.org/SK_23august_1316.pdf

Capitol V

Tâlhării și bombe atomice. Petru Groza și Poporul

La Liceul Piarist: "Ești un cretin! Ieși afară!"

Explozii și bătaie cruntă, zeamă de varză, șerpi și altele

http://www.bjt2006.org/SK_Talharii_si_bombe_1616.pdf

Capitol VI

Pățanii cu aligatorul Ali, cu pistoale rătăcite, cu un radio ilegal...

Despre cărți, cinema, muzică și... dragoste

1948 – anul în care au început calamitățile

Primii pași în domeniul medical

http://www.bjt2006.org/SK_Patanii_cu%20aligatorul_Ali_2516.pdf

Capitol VII

Vânătoare de flebotomii în preajma lui Tito

Romul și biscuiții fac minuni

Din floare în floare

http://www.bjt2006.org/SK_Vanatoare_de_flebotomii_3516.pdf

Capitol VIII

Picaje cu Aviasan

"Umbre" și "dușmanii poporului"

http://www.bjt2006.org/SK_Picaje_Aviasan_3916.pdf

Capitol IX

La stână și la târguri de fete

Procese și evacuări

1953 – Festivalul Internațional al Tineretului

Aradul intelectual

http://www.bjt2006.org/SK_Targul_de_fete_4416.pdf

Capitol X

Malarie și febră tifoidă în valea Crișului

Hepatită și poliomelită

Educația sanitară și succesul manipulării

Epidemii de isterie

Pășanii cu paraziți și vin roșu

http://www.bjt2006.org/SK_Malarie_febra_tifoida_4816.pdf

Capitolul XI

Între Timișoara și Arad

Lupi pe o noapte de iarnă

La vârsta iubirii și a înțelepciunii

http://www.bjt2006.org/SK_Intre_Timisoara_si_Arad_5116.pdf

Capitolul XII

Medicina la Timișoara cu Benedict Menkes, Emil Stein, Mișu Elias, Mișu Rottenberg ș.a.

http://www.bjt2006.org/SK_Medicina_la%20Timisoara_0417.pdf

Capitolul XIII

O zonă de vis

Mișcarea studențească din 1956

Teroarea Securității

http://www.bjt2006.org/SK_Zona_de_vis_0817.pdf

Capitolul XIV

Studenția la Medicină la Timișoara

43 de ani de fericire

Începuturi ca medic

http://www.bjt2006.org/SK_Studentia_1217.pdf

Capitolul XV

Medic neuropsihiatru la Păclișa

Țara Hațegului

Vrăjitori și proroci

Datini din strămoși: Nedeie și căsătoria de probă

Săteni și venetici

Neuropsihiatrie în condiții de pionierat

http://www.bjt2006.org/SK_Medic_neuropsihiatru_1417.pdf

Capitolul XVI

Gratii și sobe

O țuică și un purcel ajută la înființarea neuropsihiatriei copii

Explozii, mobilă pe rate și Caterina Valente

http://www.bjt2006.org/SK_Gratii_sobe_1617.pdf

Capitolul XVII

Despre Trabanturi si examene

Spitalul nostru – cea mai modernă unitate din sud-estul Europei

Traiul la Păclișa

Cum am devenit din dușman de clasă membru de partid

http://www.bjt2006.org/SK_Trabanturi_si_examene_2717.pdf

Capitolul XVIII

Cum am ajuns director fără voie

Colaborarea imposibilă

Doctoratul

Realizări în spitalul din castelul Pongrácz de la Cadea

http://www.bjt2006.org/SK_Director_fara_voie_3317.pdf